

Archeologové bádají na Hradišti už šedesát let

Znojmo - Hradiště: Tři muži. Prof. PhDr. et. Dr.h.c. Jaroslav Sýkora, CSc., Libor Bílek, student 5. ročníku pedagogické fakulty, Josef Kováčik, student 5. ročníku pedagogické a filozofické fakulty. Co mají společného? Milují archeologii a všichni trávili, či tráví, měsíce a roky na lokalitách na Hradišti sv. Hypolita . Profesor tu byl ovšem před šedesáti lety, oba studenti vykopávají poslední kosti z hrobů možná i v těchto dnech.

„**Před šedesáti** lety začínaly velké výzkumy u Mikulčic, bádalo se u Starého Města, v Uherském Hradišti. O Sv. Hypolitu už věděli i Palliardi, Vildomec a mnoho dalších významných archeologů. Ale protože tady pořád pokračovala výstavba, do výzkumů se tu moc nechtělo. Vzhledem k vazbě na Znojemský hrad jsme si ale tehdy na Masarykově univerzitě řekli, že by to stálo za to začít tu pracovat,“ zavzpomínal jeden z prvních badatelů, který po válce přijížděl na Hradiště Jaroslav Sýkora. Jak pokračoval, v té době před 60 lety se především školili posluchači univerzity, což byla změna oproti jiným letům, kdy se najímali na tyto práce dělníci.

„Přípravy na bádání už začaly v roce 1947 a o dva roky později v roce 1949 se začalo. Nebylo to jednoduché. Existoval lístkový systém, problém byl i se spojením. Telefony neexistovaly, a tak nám z jedné brněnské posádky půjčili polní telefony. Problém byl i s dopravou. Nebyla k dispozici žádná auta a tak jsme jednotlivá pracoviště objížděli na motorce. Já jsem dokonce jeden čas dělal i panu profesorovi Kalouskovi, který všechny výzkumy léta řídil, řidiče!“ pokračoval ve vzpomínání badatel.

Tehdy tu pracovalo kolem čtyřiceti studentů a profesorů. „Jezdili za námi i odborníci z celého světa a zážitek to byl nejen pro místní lidi, ale hlavně pro studenty, kteří je znali jen jako autory archeologických knih. Začínali jsme prakticky z ničeho. Muselo se nakoupit všechno náradí, nástroje a další pracovní pomůcky potřebné pro práce v terénu. Museli jsme obstarat i fotografickou dokumentaci a obstarat si některý z fotoaparátů, i vybavení temné komory a nezbytné pomůcky pro měřičské práce,“ vyjmenoval potřebné propriety, které sehnat po válce nebylo tak jednoduché jako dnes! Bydleli ve zdejší místní národní a mateřské škole. Místní jim tu půjčili i nádobí a slavníky. „Každý den začínal rozcvičkou a ranním nástupem a vztyčením vlajky. Říkali nám zpívající archeologové. Tehdy jsme vystupovali na různých místních setkáních třeba v hospodě U Vítků,“ zavzpomínal na rok 1949 profesor. A pokud jde o nálezy?

„My jsme těch nálezů mnoho neměli, protože jsme se nedostali do všech prostorů, kam bychom rádi. Byly tu ale zaznamenány nálezy keramiky, ale hlavně my jsme pracovali na valu. Na základě toho vznikl ten známý model Hradiště a ve Znojmě se k tomu pak udělala i výstavka. Kupy zlata tu bohužel nalezeny nebyly a marně jsme také pátrali po tom pohřebišti, co dnes našli kolegové,“ dodává Sýkora.

A dnes ...

Na Hradiště se málem zapomnělo. Zatímco Mikulčice nebo Staré Město vydávaly svoje největší poklady a směřovala sem proto i finanční podpora, ve Znojmě se nic nedělo a došlo tam k velkým škodám. „Vznikl tak dojem, že Velká Morava měla pouze tři hlavní centra – Mikulčice, Pohansko a Staré Město, která se tak dostala i do učebnic dějepisu. Znojmo hrálo spíš roli Popelky,“ přirovnává pozici místa profesor Bohuslav Klíma. Ta se začala měnit v roce 1993, kdy Pedagogická fakulta dostala dekret ministerstva kultury pro provádění

samostatných archeologických výzkumů. Dnes je tu k vidění stovky hrobů, jejichž datování je kolem devátého století. Hroby jsou uloženy velmi hustě, mezi nimi není téměř žádné volné místo. Hřbitov je patrně rozložen po celých blízkých terasách. „Pokud i tam budou mít pohřby srovnatelnou hustotu, pak si dovoluji předpokládat, že bychom se mohli na konci dopočítat ke stovkám, až k tisícovce hrobů“, odhadl B. Klíma.

A jak vypadá současný den mladého archeologa? Vypadá prakticky stejně jako před těmi šedesáti lety. Záleží jen na fázi, veškeré se nachází výzkum.

„Na začátku července se většinou udělá ta těžší práce, kdy se nastupuje s rýčem a krumpáčem. Pak se následně dostaneme na podloží, začíná ta archeologie s těmi motýčkami a postupně se pak dostáváme až k malé špachtličce a štětečku. Je to jedinečná šance si osahat na hrobovou archeologii, protože na jiných lokalitách se študáci těžko dostávají do hrobu,“ popisují své současné zážitky Josef Kováčik a Libor Bílek. Jak dodávají, jim i ostatním kolegům budoucím učitelům, se rozhodně lépe bude v hodinách dějepisu o pravěku a ranném středověku našich dějin mluvit lépe, protože si to sami osahali.

„Pokud jde o volný čas, tak se sportuje, někteří chodí na vycházky, jiní loví ryby, nezapomíná se ani na hospodskou kulturu. Je čas i na vztahy. Většina z nás, co sem jezdíme už léta, si tu našla i své slečny, takže je řeči o tom, co jsme vykopali, neunavují. V létě tu býváme i tři měsíce v kuse. Moc se nám tu líbí!“ zdůrazňují oba pánové. Polovina lidí to tu prý zbožňuje, polovina to tu nenávidí. „A co si budeme povídat, většina ze studentů to dělá rádo, ale téměř zadarmo,“ povzdychli si. Oba kromě výkopů samotných ještě jejich nálezy dokumentují, fotografují a ukládají do počítačů. Kam je zavane jejich profesní vítr, ještě neví.

Znojemský týden, 38/2009, Týden plus, (be)